

Porladó csillagkeresztes dámák között, a belvá- rosi katakombákban

(A Világ tudóstírójától.) A verőfényes, har-
szógó Belváros déli zürzavarban pezsgő uccáiról
befordulok a hatalmas piarista rendház bolt-
füvű átjáró-kapuja alá. Itt már hepehupásan
lejt a macskakövekkel kirakott keskeny kocsiút
a népjóléti minisztérium síma, fehér homlok-
oldala, főbejárója elé. Kegyelmes, méltóságos és
egyéb urak autói várakoznak itt, a portás
sofőrök koszorújában cseveg, sütkérezik. Ide,
a régi Budapest talajára épült a belvárosi plé-
bánia ősi temploma is, a főhajója félezer esz-
tendő; oldalánál, mely a minisztériummal
szemben húzódik, dohos, ócska kis boltok ási-
toznak. Egy lépés a sekrestye küszöbén ke-
resztül és eltűnik Buda, az Erzsébet híd me-
rész, sárga íve, a ragyogó kék ég, benn vagyok
a középkorban, füstösbarna, faragott kőfalak
köztt, erős tömjénszagban és egyik sötét sarok-
ból merev mosolyal néz rám valami kopott,
arany szent. Még egy ajtó, a tömjénillat még
áthatóbb, a homályban kegyszerek csillannak
bügyadt fényvel, tömör fekete szekrények, ne-
héz padok, templomi ruhák, halk motoszkálás,
a sekrestyés két kislány segítségével ropogásra
keményített fehér oltárterfőt hajtogat.

A gyerekek síma arcáról olvasom: minis-
tránsok, — civilben. Kelletlenül néznek felém,
a sekrestyés imát mormol még, keresztet vet és
rekedten kérdi: mi járatban vagyok.

— A templom alá ásott katakombákat sze-
retném megnézni.

„Katakombák... katakombák...” harango-
zik bennem az a furcsa szó és a sekrestyés gya-
nakodva csóválja sárga fejét.

— Nincs ott mit nézni, kérem, ócska lomo-
kat, meg fát, szemet tartunk benne. Senkit
nem temetnek már ide, húsz esztendeje is van
már, hogy a hátulsó, mély folyosókon ember
nem járt. Nincs ott mit nézni...

Addig barátkozom vele, míg vállát kezdi vo-
nogatni, körülnéz, ódon fiókból rozsdás kulcs-
csomót keres elő, maréknyi gyertyacsonkot
rak a zsebébe, utána ballagok a poros, pántos,
esikorgó vasajtóhoz.

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Ormos Ráczló*

Cím: *Porladó csillagkeresztes dámák kö-
zött, a belvárosi katakombákban*

Forrás: *Világ*

Bn

(Hely)

1925. 10. 15.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Old.)

Osztályozás

Tárgy

726.5

Hely

Belvárosi templom

Idő

"11/19"

Személy

Százezerévesi házinymoda 1922

Régi, előkelő halottak...

Néma, meredek pincegödörben bűnk le-
felé. A levegő dohos és meleg még a nyári
naptól. Vén ládák, fahasábok, poros, piros gye-
rekszánkó, a lépcső fölött néhány színehagyott,
latin meg német szövegű címertábla, itt-ott
megfakult arany-oroszlánok csillámlanak.

Keskeny, alacsony folyosóra érünk, lépés-
nyire már ást az örök sötétség, a gyertyák
imbolygó fényében árnyékunk ide-oda vetődik
a ragyás, szürke-foltos, márványtáblás falakra.
Villanylámpám fehér sugarát egyik vésett
lapra szögezem.

Méltóságos

Zsenai Markovits József M. k. Hétszemélynök.

Született 1801 március 3-án,
meghalt 1869. évi március 17-én.

Béke porairai!

Azután német sírfőirat:

Hier ruhet Maria von Scheffer,
Oberdreissigers Witwe
Gestorben 1830.

A sekrestyés oldalról belepillant jegyző-
könyvembe és nem titkolt büszkeséggel válik
lassan közlékennyé:

— Csupa finom, úri népek nyugszanak itt. A
régii Pest város előkelő urai meg dámái. Ez
ittén báróné volt:

Anna Freiin Bernbrunn, geborne
Freiin Wetslar-Plankenstein.

Gestorben in D. Pentele in Ihrem
85-ten Lebensjahre, den 13-ten September 1843.

Friede Ihrer Asche.

Megürülnek az öröklakások

— De vagy húsz esztendővel ezelőtt — me-
éli a sekrestyés — egymásután vitték el innen
a befalazott vaskoporsókat. Kicsákányozták,
elszállították a családi sírboltokba. Látni is a
friss' cementvakolást, itt most belül üres.

Bütykös ujjával megkopogtatja a falat, az-
után összenyomkodja a gyertya peremét. Egy
beugró sarokban vörösbetűs ákom-bákom:
„Herzog Ferencz kőfaragó és Szokolszky
József 1893.” Ezek itt dolgoztak, ez a Herzog,
meg a Szokolszky szedték ki a falból a másfél-
száz éves érckoporsókat, a bennük porladó
finom úri népekkel.

Itt nyugszik Franz von Weissvogel k. u. k.
Hauptmann, aki 1818-ban halt meg 70 éves
korában, követte őt „dessen Gattin“ Clara,
1823-ban.

1850-ben temették ide Nyéki Németh Imre,
„a királyi ügyek igazgatója“ özvegyét, szül.
Eötvös Máriát.

Megzöldült kőtáblába vésett befűkből ceruza-
hegygel vakargatom ki az évszázados enyészett
sűrű, nyirkos porrétegét.

„Itt nyugszik Orczyak egyik tsemetéje
Istvány szüleinek gyönyörű reménye
Tíz esztendőn fölül kilentzet számlála
Mídon elérkezett szomorú halála
Nyugszik ugyan hamva ez kised hajlékban
De lelke vigadoz mennyei karokban
men

Obiit Pestini anno 1785
Die nona Decembris“

Dévaványai Halasi Ignátz 1846-ban, har-
minchét éves korában költözött ide, a földi
életben táblabíró volt.

Josef von Stipitz tizenhét éves korában,

1850-ben került a belvárosi plébánia-templom katakombájába.

Néhol ócska drótok, koszorúmaradványok, mindent beborított lágy, sűrű fátyolként pókháló... pókháló.

— Nem jár ide senki, akik itt fekszenek, azoknak már nyilván kipusztult a családjuk is. Így vélekedik a sekrestyés, aztán bizalmasan tudtomra adja, hogy itt temették el annak idején a negyvenkilenc éves vértanu, Vécsey gróf özvegyét, ott a kanyarodónál, ez a táblája:

„Comtesse Amalie Vécsey

Mata de Colson

Obuit Pestini 4. Februar 1826.“

Mint később a plébánia ódon frásaiban lapozgatva, megállapíthattam, Vécsey Amália férje tábornok volt, ő maga csillagkeresztes hölgy, de a tábornok halála napja és a tizenhárom kivégzésének időpontja között évek tekintélyes különbsége áll.

Nem messze Vécsey komtesz befalazott koporsójában, egy másik „csillagkeresztes dáma“ nyugszik még pedig méltóságos gróf Buzini Keglevich Adámné, született Orczi B. Orczy Theres, aki meghalt 1813-ban, Szent György havában, életének 48-ik esztendejében.

Néhány megürült téréregbe villan a gyertya fénye. Téglatörmelék, korhadt deszkadarabok, a nyílás olyan, mint egy kemenceajtó.

Sima márványtábla jelzi odébb, hogy:

„Itt nyugszik 20 hónapos kised

Buday Samu,

ki megholt okt. 1856-ban.“

Csontok...

Kődarabokon, göröngyökön botorkálunk, a templom közepe alá érünk. Világosszürke, széles halomra világít a sugár. Közélről: csontok. Régi, nagyon régi halottak csontjai. Kevés koponyadarab, egy törött, porladozó állkapcsot fölemelek, letöröm a port, gyönyörű, hófehér fogsor, keskeny gyöngyfogak, fiatal nőe lehegett tán csókokban égett egykor...

De inkább lábszárcsontok, karok, bordák, gerincek, medencék, lapockák. Durva, nagy, nehéz csontok, erős bütykök és keskeny, finom csigolyák sok asszony is porlad itt...

— Ezeket, — mutat a kormoslángú, gyertyával a bús halomra a sekrestyém, — akkor ásták ki, amikor én katona voltam. Mert akkor építették az Erzsébet-hidat. Most itt vannak ezek a csontok, de már alig nyomnak valamit. Könnyű, mint a fa...

Kezéből kinal egy gömbölyűvégű bunkót. Valóban, szinte súlytalan. És ahogy a halomba nyúlunk, legördül néhány darab, különös üres hang, mintha üres papirdobozokat hajigálnának egymáson keresztül.

— Jó ötven éve, hogy ide már nem temetnek, mondja a sekrestyés, még pedig egészségi szempontból. Mert a városban nem jó a halott, emberek közt.

Hüvelykujjára köp, elnyomja a sercegő, büdös gyertyakanócot. Csikorog, döng a vasajtó, sikolt a zár, a tömjén sűrű opálján keresztül kisietek a napos uccára.

Ormos László.